

Gaat de grote Alexanderparkiet de halsbandparkiet achterna?

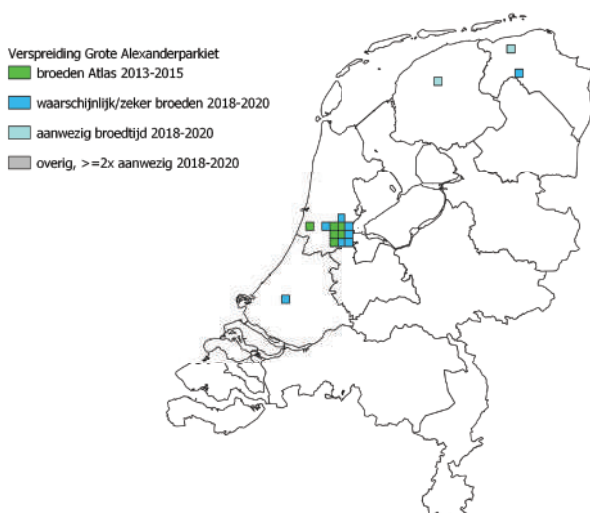
André van Kleunen, Sovon Vogelonderzoek Nederland

Sinds circa 2005 heeft de grote Alexanderparkiet (*Psittacula eupatria*) zich, in navolging van de verwante halsbandparkiet, gevestigd als broedvogel in Nederland. Deze soort, die een natuurlijk verspreidingsgebied heeft in delen van India, Pakistan en Zuidoost-Azië, wordt gehouden als kooi-/volièrevogel. Het is aannemelijk dat ontsnapte of vrijgelaten vogels de basis hebben gevormd voor de in het wild levende populatie in Nederland. In Kijk op Exoten 11 uit 2015 is aandacht besteed aan de vestiging van deze soort. Hoe gaat het er nu mee?

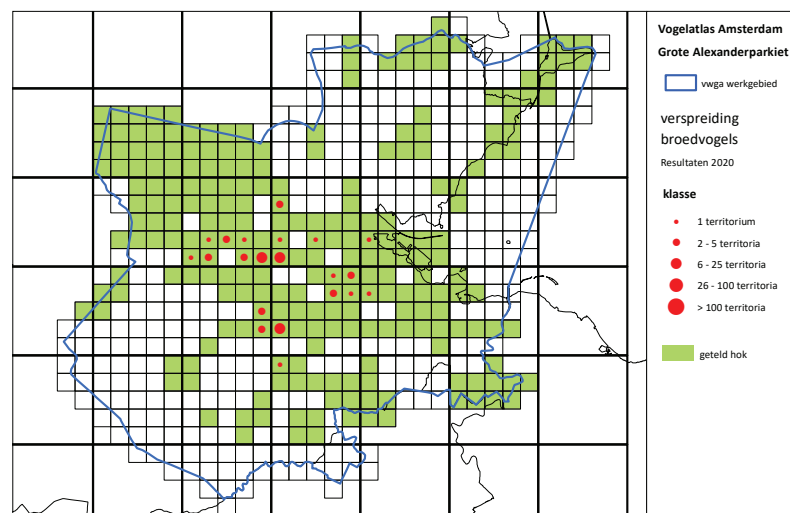
Huidige voorkomen en veranderingen

De Sovon broedvogelatlas laat voor 2013–2015 waarschijnlijke/zekere broedgevallen van de soort zien in vijf atlasblokken in Amsterdam en één in Haarlem. Voorlopige (niet volledige) gegevens uit 2020 van het project Vogelatlas Amsterdam en losse waarnemingen (waarneming.nl) gedaan in de afgelopen drie jaar wijzen op geleidelijke uitbreiding in Amsterdam. Er zijn nu zes nieuwe atlasblokken bezet. Verder is het aannemelijk dat de soort nog altijd in Haarlem broedt, maar daar zijn geen aanwijzingen voor uitbreiding. Ook op enkele locaties elders in het land zijn vogels in de broedtijd aanwezig of zijn er zelfs aanwijzingen voor broedgevallen: Rotterdam, Leeuwarden en Groningen. Buiten de broedtijd is de grote Alexanderparkiet de afgelopen drie jaar meerdere malen waargenomen in nog eens een zevental atlasblokken, waaronder in de stad Utrecht.

In 2013–2015 werden de broedvogelaantallen op 20–40 paren geschat. Er zijn geen recente schattingen bekend, maar in het project Vogelatlas Amsterdam wordt ook de talrijkheid van vogelsoorten onderzocht. Hoewel de tellingen hiervoor pas halverwege zijn, wijzen de eerste resultaten op een flinke toename. Uitgaande van de minimumaantallen die zijn doorgegeven voor de reeds onderzochte kilometerhokken, gaat het al om minimaal 44 broedterritoria. Waarschijnlijk zijn dit er dus veel meer. Dit beeld van toename wordt ondersteund door broedvogeltellingen uitgevoerd in het Vondelpark, waar in 2010 twee paar zaten en in 2019 al tien.

Reconstructie verspreiding 2018–2020 op basis van losse waarnemingen (waarneming.nl) en voorlopige resultaten van de Vogelatlas Amsterdam.

Eerste indrukken van de verspreiding van de grote Alexanderparkiet uit het project Vogelatlas Amsterdam van de Vogelwerkgroep Amsterdam. Hiermee wordt de broedvogelbevolking van deze stad gedetailleerd in beeld gebracht.

Net als halsbandparkieten overnachten veel grote Alexanderparkieten op gemeenschappelijke slaappleatsen, vaak samen met voornoemde soort. Tot en met 2017 kan de soort goed gevolgd worden op een slaappleats in het Oosterpark in Amsterdam. Daar werd in 2017 een maximum van 250 exemplaren geteld. Sindsdien wordt er onregelmatig geteld. Uit 2019 is een melding van maar liefst 400–500 exemplaren daar. Afgelopen juli werden er dan weer slechts 70 geteld. Het tellen op slaappleatsen kan een lastige klus zijn, als de vogels zich vermengen met de talrijkere halsbandparkieten. Ook is het mogelijk dat er bij het talrijker worden, nieuwe slaappleatsen ontstaan.

Op grond van bovenstaande lijkt het aannemelijk dat de soort talrijker is geworden in de regio Amsterdam. Er lijkt nog geen structurele vestiging buiten deze regio, maar er zijn al incidentele broedgevallen in enkele andere steden in andere delen van het land vastgesteld. Het is goed mogelijk dat deze soort, net als de halsbandparkiet, zich over grotere delen van Nederland kan verspreiden. Ook uit diverse andere Europese landen komen berichten van toename.

Dankwoord

Vogelwerkgroep Amsterdam (Frank van Groen) wordt bedankt voor de informatie over het voorkomen van de grote Alexanderparkiet in Amsterdam.

Waarnemingen doorgeven

We blijven de ontwikkelingen volgen. Vogelwerkgroep Amsterdam organiseert in 2020 en 2021 een project om de broedvogelbevolking van deze stad in beeld te brengen: Vogelatlas Amsterdam. Meer informatie hierover vindt u hier: <https://www.vogelsamsterdam.nl/activiteiten/vogelatlas-amsterdam/> Mocht u slaappleatsen bij u in de buurt weten (ook van halsbandparkieten) en die willen tellen, dan kunt u die invoeren bij het slaappleatstellingproject dat wordt georganiseerd door Sovon:

<https://www.sovon.nl/nl/content/slaappleatstelling>

In het algemeen kunt u waarnemingen die wijzen op broedterritoria doorgeven aan Sovon:

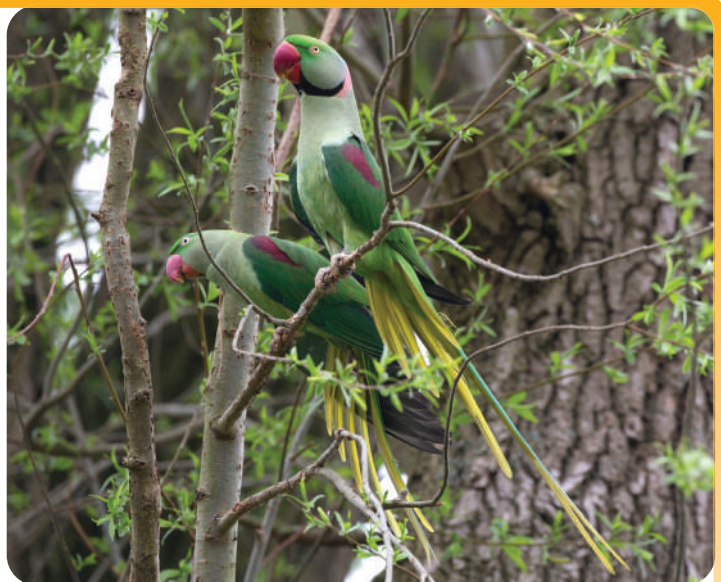
<https://www.sovon.nl/nl/content/losse-meldingen-broedvogels>

In wat voor gebieden kun je grote Alexanderparkieten vinden?

De soort broedt vooral in parken en andere groenzones met oudere bomen, vooral met zachthoutsoorten als wilgen en populieren. Grote Alexanderparkieten zijn namelijk hollenbroeders en kunnen beginnende gaten in bomen zelf vergroten, zodat ze er in kunnen broeden. Ze leven van vruchten, zaden, knoppen etc. Net als de halsbandparkiet zijn ze ook vaak te vinden bij voedertafels in tuinen.

Hoe onderscheid ik ze van halsbandparkieten?

Grote Alexanderparkieten (50–62 cm) zijn groter dan halsbandparkieten (37–43 cm) en hebben een langere staart. Ook de snavel is groter. Bovendien is deze geheel rood. Bij de halsbandparkiet is de ondersnavel zwart. Grote Alexanderparkieten hebben een rode vlek op de schouders, die ontbreekt bij halsbandparkiet. Ook de roep is anders, lager en meer raspand. Net als bij de halsbandparkiet ontbreekt bij het vrouwtje (en onvolwassen vogels) de zwarte keelband en zwart en roze nekband.

Paartje baltsende grote Alexanderparkieten, Amsterdam.

(Foto: Harvey van Diek)